

HELEEN SMIT

IN DE KNEL

NA EEN NOODKREET VAN HAAR FAMILIE KEERT
NOOR TERUG NAAR HAAR OUDERLIJK HUIS

DE CRIME COMPAGNIE

SEPTEMBER 2018

Hij tilde de kadaverkap aan de smalle kant op. De groene koepel van kunststof versterkte het gezoem eronder. Hij zette een paar stappen opzij zodat het lichaam eronder werd blootgelegd, liet de kap ernaast neerkomen en wapperde met zijn hand. De vliegen trokken zich er weinig van aan en tegen de geur hielp het ook niet echt. Kadavers lagen normaal gesproken ook niet zo lang op de boerderij, zeker niet in een afgesloten ruimte en op zo'n ongewoon warme nazomerse dag. Als er een koe doodging, meldde je die aan bij de Rendac, die kwam het dooie beest de volgende dag ophalen en handelde keurig de destructie af. Maar waar liet je een kadaver dat niet naar de destructie kon?

Hij schudde een opgevouwen plastic zeil los. Door de geopende schuurdeur kreeg de wind er vat op voordat hij het helemaal op de grond kon uitspreiden en hij zette een voet op een punt. Met het oog op de geur had hij de deur opengelaten, maar die kon hij toch maar beter sluiten en niet alleen vanwege de wind. Zo laat op de avond verwachtte hij geen bezoek, maar je wist het nooit met die lui. En hij wilde ook niet dat Robbie iets meekreeg van wat hij deed. Zijn zoon mocht helpen met het opruimen van de zooi in het aangrenzende, grotere gedeelte van de schuur, maar niet met dit klusje.

De schrik joeg zijn hartslag omhoog toen hij een gestalte in het schemerlicht bij de deur zag. Was de kerel die voor hem lag toch niet alleen geweest? Robbie kon het niet zijn, die lag al in bed, want die zou morgenochtend melken. Bovendien was de gestalte tenderder dan zijn zoon.

'Goddomme, Wilma. Ik had toch gezegd dat je uit de schuur moest

blijven,' riep hij uit, terwijl zijn hartslag terugzakte naar een normaal ritme.

Zijn vrouw keek hem strak aan. Of eigenlijk keek ze dwars door hem heen. Hij liet het zeil los, dat meteen over het lichaam op de grond waaide en het aan het zicht onttrok.

'Ga terug naar binnen,' zei hij, ook al kon hij best een paar helpende handen gebruiken.

Zonder iets te zeggen over waarom hij zo laat met de kadaverkap en een stuk zeil in de weer was, keerde ze hem de rug toe en verdween geruisloos. Als een spook, een omschrijving die met de dag beter bij haar paste. Ze was nog meer afgefallen. De huid op haar wangen begon steeds doorzichtig te worden en haar doffe ogen lagen diep in de kassen, met donkere kringen eromheen. Hij kon zich bijna niet meer voorstellen dat ze ooit blozend en gezond was geweest, met vrouwelijke rondingen waar hij op de hooizolder zijn handen maar wat graag overheen had laten gaan. Omdat hij en Robbie de laatste maanden bijna dagelijks bij zijn ouders aten zonder haar, had hij er geen zicht op wat ze nog binnenkreeg. Wat eten betrof, dan. Vloeibaar spul ging er overvloedig in.

Voordat hij de deur sloot, keek hij haar na. Ze marcheerde over het erf alsof het een catwalk was, net zo graatmager en meestal met zo'n zelfde lege blik als die modelletjes van tegenwoordig. Ze was nooit de makkelijkste en vriendelijkste geweest, maar vroeger wist hij tenminste precies wat hij aan haar had. Hij was gevallen voor haar uitgesproken mening en daadkrachtige optreden. Ze liet zich niet in de rol duwen die gebruikelijk was voor een boerin en daar was hij altijd trots op geweest. Zij bepaalde het reilen en zeilen in en om de stal; het huishouden en de kinderen konden minder op haar aandacht rekenen. Zijn moeder vulde dat gat op, dus iedereen deed waar hij of zij het beste in was.

Alleen werd de kloof tussen Wilma's kijk op de wereld en de werkelijkheid steeds groter. Langzamerhand dreigde die onoverbrugbaar te worden. Hij wilde het bedrijf niet meer runnen zoals zij het voorschreef; de wetten en regels stonden dat ook niet toe. Bovendien wer-

den haar grillige buien steeds onvoorspelbaarder, met steeds grotere gevolgen. Dat bewees de puinhoop in de schuur hiernaast ook maar weer eens.

Hij wist dat hij hulp voor haar moest inschakelen, maar de gebeurtenissen van de afgelopen tijd weerhielden hem daarvan. Wilma sprak nooit over haar gevoelens en toonde weinig emotie – als je bittere boosheid buiten beschouwing liet. Maar stel dat ze bij een hulpverlener terecht kwam die door haar pantser wist te breken? Stel dat zij zou vertellen wat zich op het erf allemaal afspeelde? Het zou het einde betekenen van het levenswerk dat al generaties van vader op zoon overging. Overheidsinspecteurs zouden razendsnel de koeien van het bedrijf halen en hij en Robbie zouden worden opgepakt. Dat kon hij zijn zoon niet aandoen. Het deed hem al genoeg pijn dat zijn oudste kind de kans op overname van het bedrijf was ontnomen en dat ze van hem was vervreemd. Dat ging bij zijn jongste niet gebeuren. En zijn ouders, die ondanks hun leeftijd en bijbehorende lichamelijke ongemakken nog steeds op de boerderij woonden, kon hij ook niet de dupe laten worden van zijn problemen.

De ellende meurde als een mestput en het werd tijd dat het dek-
sel erop ging.

Nadat hij zich ervan had verzekerd dat Wilma het huis was binnengegaan, sloot hij de deur en sloeg het zeil terug. Hij pakte een arm vast en sleepte het lichaam erop. De aanblik van de dode maakte behalve irritatie weinig bij hem los. Vóór zijn dood was die kerel al een lastpak geweest, maar doodgaan had dat nog verergerd. Eigen schuld dat hij dood was, want hij was gewaarschuwd.

Hij sjoerde het lichaam in de juiste positie om het zeil eromheen te kunnen vouwen en klopte op de broek- en jaszakken. Daar haalde hij autosleutels en een telefoon uit en stopte die in zijn eigen jaszak. Ook het gouden horloge verdween in zijn zak. Daarna begon hij het zeil op te rollen met het lichaam erin, als een uit de kluiten gewassen joint. De vergelijking wakkerde zijn verlangen naar een sjekkie extra aan, een gewone welteverstaan, hij moest niets hebben van die andere rommel. Als de klus er zo op zat, zou hij er een opsteken om

de stank van die dooie kerel uit zijn neusgaten te roken.

Hij peuterde aan een rol ducttape en scheurde een groot stuk af, dat hij om de reuzejoint wikkelde, zodat er geen lichaamsdelen konden ontsnappen. Daarna kwam hij overeind, pakte de klaargezette kruiwagen en kwakte de lading op het ingepakte lichaam. Hij trok aan de poot van het kalf dat een paar uur geleden levenloos ter wereld was gekomen en nu boven op dat andere lichaam lag. Ten slotte dekte hij alles af met de kadaverkap, waarbij hij ervoor zorgde dat het hoeffe van het kalf eronderuit stak. Hij deed een stap terug om het resultaat te bekijken. Een collega-boer zou het bijzonder vreemd vinden, een doodgeboren kalf onder een kadaverkap in een rommelschuur, maar niet de mensen die meteen zouden komen opdraven zodra hij de puinhoop in de grotere ruimte hiernaast had gemeld.

Na hun vertrek zou hij zijn gast onder de kap een definitievere verblijfplaats geven. Tenminste, als hij er dan niet in dezelfde conditie naast lag.

MAART 2019

De cijfers, gegoten in grafieken waarin de meeste lijntjes omhoog sprongen, flitsten over het scherm. Noor kon de toelichting die haar collega erbij gaf dromen. Jelle en zij hadden de presentatie eindeloos doorgelopen en aangescherpt. Hun vrees dat de directie al na de eerste paar slides zou afhaken en niets in hun voorstellen zag, bleek ongegrond. Telefoons lagen onaangeroerd naast laptops en kladblokken: een groter compliment konden ze niet krijgen. De in het vooruitzicht gestelde gin-tonic met haar team kon wel eens veranderen in champagne.

Ze voelde via het tafelblad voor de derde keer een trilling. Haar buurman tikte op het scherm van zijn telefoon, maar die vertoonde geen meldingen. Ze draaide die van haar die om en zag dat zij degene was met de gemiste oproepen. Een nummer dat niet in haar contactenlijst stond en begon met 0314.

‘Noor?’

Een vaste lijn uit het oosten van het land. De schrik sloeg haar om het hart. Met wie was er iets aan de hand? Want goed nieuws zou er uit die regio niet komen.

‘Noor, neem jij het van me over?’

Alle ogen waren op haar gericht en ze voelde het bloed naar haar hoofd stijgen. Shit, ze had haar cue gemist en zo het moment van de presentatie doorbroken. Vlug nam ze een slok water uit haar Dopper, reed de stoel naar achteren en streek haar rokje

recht. Jelle keek zorgelijk toen ze de afstandsbediening aanpakte. Houd je kop erbij, verpruts het niet nu we ze al bijna in onze zak hebben zitten, vertelde zijn waarschuwend blik haar. Ze riep een geruststellende glimlach op en verdrong de gedachten aan die andere wereld die contact met haar zocht. Met een knikje maakte ze Erhan, die de laptop bediende, duidelijk dat die haar presentatie op het scherm kon zetten. Ze las lichte ergernis in Erhans ogen. Ze volgde zijn blik en zag dat de eerste slide al te zien was.

‘Dank je. Goed, zoals u zojuist heeft kunnen zien, zijn er wel degelijk mogelijkheden om de resultaten van dit merk op te krikken, als we het opnieuw in de markt zetten met meer aandacht voor de beleving en de duurzame productie van de ingrediënten,’ somde ze zelfverzekerd op. ‘Ik zal u nu meenemen door de stappen die wij daarvoor voor ogen hebben.’

Het oosten moest maar even wachten.

‘Ik dacht even dat we ze kwijt waren.’ Erhan hing in de stoel en zijn armen bungelden langs de leuning omlaag, de mouwen van zijn overhemd opgerold. Met zijn zwarte haar in de war, glimmend voorhoofd en rode wangen zag hij eruit alsof hij net van zijn fiets was gestapt.

‘Anders ik wel. Wat was dat nou voor een gestuntel?’ Jelle, meer ervaren in het geven van presentaties, schonk water in een koffiekopje, sloeg het achterover en herhaalde dat een paar keer.

Noor wreef over haar slapen. Samen met de directieleden en hun entourage hadden ze alle zuurstof in de vergaderruimte verbruikt en dat droeg niet positief bij aan haar opkomende hoofdpijn.

‘Sorry,’ zei ze. ‘Een onverwacht bericht van het thuisfront.’

Hoewel ze zich goed had herpakt met haar deel van de presentatie, voelde het wel als een smetje op de verder vlekkeloze bijeenkomst. Het was niets voor haar om zich zo te laten afleiden. De directie had afscheid genomen met de belofte hun plannen goed onder de loep te nemen. Een ‘ja’ voor de rebranding van de lijn met snoeprepen hadden ze nog niet gekregen, maar Noor voelde

in alles dat die er wel in zat. Suikerbommetjes in de markt zetten als verwenmomentjes die met zoveel zorg voor de natuur werden geproduceerd dat er een opeten eigenlijk een goede daad was, dat had hun merk nodig. Ze was er trots op dat zij dat had bedacht en het voortouw had genomen in dit project. Dat ze nu alleen maar kon afwachten, zorgde voor een onwennige leegte.

Nu staarde Noor naar de melding dat ze een nieuw voicemailbericht had, bang voor de inhoud ervan.

‘Als hij je lastigvalt tijdens dé meeting van het jaar moet het wel heel erg belangrijk zijn,’ merkte Jelle op. ‘Had je zijn broodtrommel niet klaargezet?’

Erhan schoot in de lach, wat hij met een schuldig gezicht kuchend achter zijn hand probeerde te verbergen.

‘Heel grappig.’ Noor stond op, verliet met haar telefoon de vergaderruimte en liep naar het einde van de gang. Weg was de euforie van de geslaagde presentatie. Voor het raam bleef ze staan en haalde diep adem. De glazen gevels van de strakke gebouwen die de skyline bepaalden, weerkaatsten het zonlicht. Treinen passeerden elkaar op de achtergrond en als ze recht naar beneden keek, kon ze mannen in pakken en vrouwen op hoge hakken zien die zich gehaast met laptotassen en koffiebekers tussen het station en de kantoren bewogen. Nog regelmatig werd ze, als ze zich in de ochtend- of avondspits van het openbaar vervoer stortte, overvallen door een soort ongeloof. Dat een vrouw als zij zich zo thuis voelde in het Manhattan van Amsterdam, de Zuidas. Een groter contrast met de regio waar ze was opgegroeid was er niet, maar voor geen goud zou ze willen ruilen met haar oude leven, waarvan het verloop al vastlag voor haar geboorte.

Ze tikte op het scherm om de voicemail af te luisteren.

Gerommel, alsof degene aan de andere kant van de lijn de telefoon liet vallen. ‘Alweer dat antwoordapparaat,’ hoorde Noor iemand gedempt zeggen.

Nog meer gerommel, gevolgd door dezelfde stem, een krakerige die ze al een tijd niet meer had gehoord.

‘Ja, zeg, luister. U spreekt met... Dit is de oma van Noortje. Wilt u aan haar doorgeven dat oma van het kleine huisje heeft gebeld?’

De stuntelige boodschap amuseerde en ontroerde haar tegelijkertijd en herinneringen duikelden over elkaar heen. De geur van versgemaaid gras, stoofpot en ingekookte pruimen, rummikkuppen met oma aan de keukentafel, tikkende breinaalden en in schoolvakanties voor dag en dauw met opa mee de hort op.

‘Haar opa is ziek en als ze hem nog wil zien, moet ze opschieten. Dat was het. Dank u wel. Dag, hoor. Ja, ik heb wat ingesproken, maar ik weet niet of...’

Het bericht eindigde abrupt en terwijl een computerstem de opties voor het bericht opnoemde, liet Noor de telefoon zakken. Opa en oma waren ver in de tachtig; slecht nieuws over een van hen was onvermijdelijk, hoewel ze er de laatste keer dat ze hen had gezien nog kerngezond uitzagen. Maar in anderhalf jaar kon er veel veranderen, zeker op hun leeftijd.

Het nummer waarmee was gebeld, was niet dat van haar opa en oma, dat stond in haar contactenlijst. Misschien had oma vanuit het ziekenhuis gebeld, dus terugbellen zou niet zoveel zin hebben; ziekenhuispersoneel deed geen mededelingen over opa's gezondheid. Ze bladerde door haar contactpersonen en selecteerde het nummer van haar broertje. Zonder dat de telefoon overging, schakelde die meteen over naar zijn voicemail. Ze sprak niets in, maar stuurde hem een berichtje met de vraag of hij wist hoe ernstig het was. Er verscheen slechts één grijs vinkje achter de tekst. Dat schoot lekker op.

Er was een snellere manier om informatie te verkrijgen, maar ze vertikte het om een van hen te benaderen. Als zij zelf niet de moeite namen om haar in te lichten, ging ze ook niet bij hen aankloppen. Wat ze zou doen was oma's advies opvolgen: zo snel mogelijk die kant op om opa te bezoeken.

Noor keerde terug naar de vergaderruimte, waar Jelle en Erhan nog aan het napraten waren.

‘Is de broodtrommel weer terecht?’ vroeg Jelle, terwijl hij de lege

koffiekopjes en waterglazen op het karretje van de catering zette.

Erhan verbrak de verbinding tussen zijn computer en het grote scherm en trok kabels los.

Noor sloot haar laptop en stopte die in haar tas. 'Het gaat niet goed met mijn opa.'

'O, sorry,' zei Jelle.

'Geeft niet.'

'Moet je gelijk weg of ga je wel nog mee naar Oliver's? Bubbels en bruin fruit hebben we wel verdiend, toch?'

De gedachte aan een drankje en een paar bitterballen na deze hectische tijd die aan de presentatie vooraf was gegaan, was erg verleidelijk. Wist ze nou maar wat er precies aan de hand was met opa, hoeveel haast ze moest maken. Kon ze een dagje wachten tot het weekend of moest ze meteen in de trein springen? Ze opende nogmaals WhatsApp en zag dat haar broertje haar bericht nog steeds niet had ontvangen. Hij was ook al twee dagen niet online geweest.

Je kunt ook gewoon iemand anders bellen, drong een stemmetje in haar hoofd opnieuw aan. Of meteen gaan.

Alleen zou ze het nooit redden om vanavond ook weer terug te keren naar Amsterdam, en dan moest ze morgen vrij nemen. Zonde van haar vrije dagen. En daar ergens blijven slapen stond haar ook tegen.

'Natuurlijk ga ik mee,' zei ze, erop gokkend dat haar taaie opa het nog wel even volhield. Morgen zou ze de vrijmibo overslaan en vroeg vertrekken. Wellicht kon ze het zo plannen dat ze de laatste trein terug naar de bewoonde wereld zou halen.